

نقش معماری و طراحی در امنیت روانی شهروندان

زهرا علیپور شعاری دهقانی^۱ - مهری فدایی حقی^۲

۱- گروه هنر و معماری ارشد تکنولوژی معماری، دانشگاه آزاد بین المللی جلفا، تبریز، ایران

۲- مدیر گروه معماری دانشگاه آزاد بین المللی جلفا

خلاصه

امنیت شهری در معنای آسایش و ایمنی در فضای شهری است که یکی از رویکردهای مهم و جدید در شهر سازی را با عنوان شهر ایمن شکل می دهد. احساس امنیت به عنوان یکی از نیازهای روحی انسان و مهم ترین شاخص کیفیت فضاهای شهری محسوب می شود. تأمین امنیت به عنوان اساسی ترین نیازهای همیشه و در همه ی جوامع مورد توجه بوده است. به همین دلیل همواره سرمایه گذاری زیادی صرف تأمین امنیت شهرها و سکونت گاه های مختلف می شود. در عصر کنونی موضوع امنیت شهری یکی از مسائل مهم در شهرها می باشد. جرم و جنایت و پیامدهای آن نیز در شهرها دیده می شود و این گسترش روز افزون جرایم در فضای شهری تا حدی بی توجهی معماران و طراحان شهری را در پی دارد. در این مقاله بعد از تعریف چابستنی امنیت به رابطه جرم و جنایت و حس امنیت با ساختار و فرم شهری می پردازیم. سپس راهکارهایی را جهت ایمن سازی فضای شهری ارائه می دهیم. چرا که طراحی صحیح معماری جهت پیشگیری از جرم و ایجاد امنیت یک راه حل ضروری است.

واژه های کلیدی: امنیت، جرم، طراحی شهری، ایمن سازی

۱. مقدمه :

ایجاد فضاهای امن عمومی شهری امروزه به عنوان یکی از مسائل مهم در برنامه های توسعه ی شهری مورد توجه مدیران و طراحان این فضاها قرار گرفته و با توسعه و گسترش شهرنشینی و افزایش ناهنجاری های شهری به ویژه جرایم، مسئله ی امنیت و پیشگیری از جرایم از طریق برنامه ریزی و طراحی محیطی و سامان دهی فضاهای شهری اهمیت زیادی پیدا کرده است. مسئله ی امنیت فضایی و احساس امنیت در شهر مقوله ای است که کم و بیش در تمام کشورهای جهان مورد توجه قرار می گیرد. یکی از راهبردهای پیشگیرانه از جرم و ایجاد امنیت روانی در محیط شهری، پیشگیری از طریق معماری شهری و طراحی محیطی است. طراحی مناسب فضا و محیط منجر به کاهش فرصت های مجرمانه، ترس از جرم و بهبود کیفیت زندگی و موجب امنیت روانی در محیط می شود. در این مقاله سعی شده است راه کارهایی ارائه شود که منجر به امنیت روانی ساکنین شهری و بهبود امنیت فضای شهری شود. تا شهروندان به یکی از اساسی ترین نیازهای خود که همان احساس امنیت است پاسخ دهند. فضای شهری به عنوان هویت یک شهر است. فضاهای شهری به دلیل جوانب فیزیکی و کالبدی خود، نوعی فضای نمادین، ادراکی، مادی و حقیقی هستند که با شهر و کالبد شهر پیوندی عمیق دارند. بنابراین فضای شهری، فضایی است که عنصر هویت بخش از یک شهر تلقی می گردد. به طوری که اغلب شهرهای بزرگ را می توان به واسطه فضاهای شهری آن باز شناخت که بر اساس قواعد زیبایی شناسی شکل گرفته و در کل سیما و ظاهری زیبا به منطقه تحت نفوذ خویش می دهند و می توانند به عنوان عنصر کلیدی و محورهای توسعه شهر تأثیر گذار باشند. فضاهای شهری به عنوان بستری برای شکل گیری تعاملات اجتماعی، با حضور و حرکت شهروندان حیات و قوام می یابند. حضوری